

Dr. BALÁZS JÓZSEF

az Állam- és Jogtudományi Kar
dékánhelyettese /Szeged/

A szegedi József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Tanácsa nevében tisztelettel köszöntöm a mezőgazdasági jog egyetemi oktatásának 25. évfordulója alkalmából rendezett emlékülés vendégeit, valamennyi résztvevőjét.

Immár bevett természetes és jó szokássá vált, hogy állami-társadalmi életünk jelentősebb eseményeinek nagyobb évfordulóin egyrészt visszatekintő értékelését, elemzését adjuk az eddig megtett utnak, másrészt az addigi tapasztalatok és a letisztult konzekvenciák alapján vázoljuk az elkövetkezendő időszak főbb lehetőségeit, feladatait. Tulajdonképpen ezt a célt szolgálja a jelen emlékülés is, amint az a meghívók programjából is kitűnik.

Az egyetemi oktatás keretében önmagában is jelentős és feltétlen hasznos akár egy-egy oktatott tárgy, diszciplína előbbieken értelmezett áttekintése, feldolgozása. Ez alkalommal azonban lényegesen többről van szó, mint csupán egy tan- és ismeretanyag, azaz a mezőgazdasági jog áttekintésének értékelése. Ugyanis a mezőgazdasági jog indokoltsága, kialakulása és fejlődése szorosan és alapvetően kapcsolódik:

- a szocialista társadalmi rendszerünk kialakulásához és fejlődéséhez

- a magyar szocialista jogrendszer tagozódásának kérdéséhez, a hazai szocialista jogtudomány kialakulásához és fejlődéséhez
- az elmúlt három évtized jogalkotásához és jogalkalmazásához
- és nem utolsó sorban az előzőekkel összhangban - a hazai jogászképzés alakulásához.

Az említett társadalmi, jogi területek dialektikus kapcsolata következtében a mezőgazdasági jog egyetemi oktatásának 25 évét sem értékelhetjük önmagában, a főbb társadalmi, gazdasági és jogi összefüggések bemutatása nélkül. Így - gondolom - nem véletlen, hogy jelen emlékülés szakmai programja is "A mezőgazdasági jog kialakulása és fejlődése Magyarországon 1951-1976. között" című előadással kezdődik.

Tisztelt Emlékülés! Nem lehet céloim szakmai kérdésekbe bocsátkozni, megteszik ezt Önök, szakemberek, a mezőgazdasági termelészövetkezeti jog, illetve a földjog elméleti és gyakorlati művelői. Szabadjon azonban a mezőgazdasági jog oktatásának néhány történeti specifikumára utalni.

A mezőgazdasági jog oktatását hazánkban 1951-ben vezették be. Időbelileg tehát csaknem egybeesik az egyik leglényegesebb egyetemi reformmal. A jogászképzés tartalmi szempontból ugyanis 1950-től fejlődött jelentős mértékben. Amellett, hogy ebben az évben megkezdődött a marxizmus-leninizmus kötelező oktatása, a jogászképzés azáltal is korszerűbbé vált, hogy a jogi szaktárgyak programját a szocia-

lista jogrendszer tagozódásának megfelelően alakították át.

A mezőgazdasági jog oktatása bevezetésének alapvető sajátossága, hogy arra minden előzetes hazai múlt, tapasztalat nélkül került sor, több évvel megelőzve a mezőgazdasági jog két elemének, a mezőgazdasági termelészövetkezeti jog, illetőleg a földjog önálló jogágazati létezését, valamint a megfelelő jogtudományág megjelenését, sőt az 1948-49-es években induló hazai termelészövetkezeti mozgalom jogi szabályozása is még kezdeti stádiumban volt.

E körülményekkel kapcsolatban csupán három motívumot kívánok kiemelni.

Elsőként, hogy a mezőgazdasági jog oktatása, annak bevezetése óta együtt alakult és fejlődött a jogtudományi ág fejlődésével a mezőgazdasági termelészövetkezet, továbbá a földtulajdon és földhasználat jogi szabályozásával és a joggyakorlattal; végsősoron a hazai termelészövetkezeti mozgalom alakulásával, fejlődésével.

Második jellegzetesség, hogy ebben a többrétű, szorosan összekapcsolódó fejlődési folyamatban jelentős úttörő szerepet vállaltak a mezőgazdasági jog egyetemi oktatói is, akik az oktatás mellett aktívan részt vettek a termelészövetkezeti jog és földjog tudományos művelésében, s így e jogtudományi ágak kiépítésében, továbbá, akik a mozgásban lévő társadalmi életünk fejlődés-törvényeinek, elsősorban azok politikai és jogi oldalainak feltárásán tulmenően je-

lentős mértékben hozzájárultak a mezőgazdasági jogintézmények kialakításához, továbbfejlesztéséhez, illetve a már létező jogszabályok és joggyakorlat elemzése alapján azok jobb végrehajtásához.

Végül a mezőgazdasági jog mai fejlettségi szintjéről visszapillantva - úgy gondolom - egyértelműen igazoltnak és indokoltnak látszik a mezőgazdasági jog oktatásának 25 évvel ezelőtti bevezetése, mert egyrészt tulajdonképpen objektív társadalmi igény alapján került erre sor, másrészt a menetközben kibocsátott jogász-generáció bekapcsolódására is tekintettel nem lesz kétséges, hogy a mezőgazdasági jog oktatása és jogtudományi művelése teremtő hatással játszott szerepet a termelészövetkezetek fejlesztésében és megerősítésében, valamint a földtulajdon és földhasználat jogi rendszerének kiépítésében, s ezzel az egyik alapvető termelési eszköz védelmében, végeredményben mezőgazdaságunk tömeges kollektivizálásának befejezésében, amely egyben a szocializmus alapjainak lerakását is jelentette.

Tisztelt Emlékkülés! Mint ismeretes a mezőgazdasági jog, ezen belül a mezőgazdasági termelészövetkezeti jog és a földjog az egyes szocialista országokban eltérő jogrendszerbeli elrendezést nyert. Továbbá a szakemberek előtt az is ismeretes, hogy hazánkban és más szocialista országokban még jelenleg is napirendre kerülnek a mezőgazdasági jog, s két alkotó elemének egyes vitatható kérdései mind jogelméleti, mind szaktudományági szempontból. Jelen Emlék-

ülés is alkalmas fórum lehet arra, hogy a vitatott kérdések tisztázódjanak, a különböző nézetek egymáshoz közeledjenek, s így a komplex történeti áttekintés alapján újabb lendületet kapjon az Önök által művelt jogtudományi ág.

A mezőgazdasági jog oktatásának 25. évfordulója alkalmából rendezett emlékülést ezek után megnyitottnak tekintem, s ismételten tisztelettel köszöntök minden jelenlevőt. Az emlékülésnek célkitűzéseire eredményes munkát kívánok, s egyben kedves vendégeinknek azt is kívánom, hogy érezzék jól magukat városunkban.

S z e g e d, 1976. március hó 29-én